

**MINISTARSTVO OBITELJI, BRANITELJA I MEĐUGENERACIJSKE
SOLIDARNOSTI**

**IZVJEŠĆE O UČINCIMA PRIMJENE
ZAKONA O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE**

- provođenje Zaključka Hrvatskoga sabora, od 9. srpnja 2008. godine

Zagreb, kolovoz 2009.

IZVJEŠĆE O UČINCIMA PRIMJENE ZAKONA O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE

I. UVOD

Na temelju Zaključka koji je donio Hrvatski sabor, na sjednici održanoj dana 9. srpnja 2008. godine, zadužena je Vlada Republike Hrvatske da nakon tri mjeseca primjene Zakona o suzbijanju diskriminacije dostavi Izvješće Hrvatskom saboru o njegovim učincima, te da se na temelju istog po potrebi izvrše izmjene i dopune pojedinih članaka.

Ovo Izvješće je sastavljeno na temelju prikupljenih podataka Pučkog pravobranitelja i posebnih pravobranitelja (Pravobraniteljice za djecu, Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom) te resornih tijela.

Člankom 12. Zakona o suzbijanju diskriminacije (dalje u tekstu: Zakon) propisano je da poslove središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije obavlja pučki pravobranitelj koji u okviru svog djelokruga:

1. zaprima prijave svih fizičkih i pravnih osoba
2. pruža potrebne obavijesti o pravima i obvezama te mogućnostima sudske i druge zaštite fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog diskriminacije
3. ispituje pojedinačne prijave i poduzima radnje iz svoje nadležnosti potrebne za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminirane osobe ako nije započet sudski postupak,
4. upozorava javnost na pojave diskriminacije,
5. uz pristanak stranaka provodi postupak mirenja uz mogućnost sklapanja izvansudske nagodbe,
6. podnosi kaznene prijave u vezi sa slučajevima diskriminacije nadležnom državnom odvjetništvu,
7. prikuplja i analizira statističke podatke o slučajevima diskriminacije,
8. u svom godišnjem izvješću, a po potrebi i izvanrednim izvješćem Hrvatski sabor izvješćuje o pojavama diskriminacije,
9. provodi istraživanja u području diskriminacije, daje mišljenja i preporuke te predlaže Vladi Republike Hrvatske odgovarajuća zakonska i strateška rješenja.

II. IZVJEŠĆE O PODUZETIM AKTIVNOSTIMA

- **Izvješće o poduzetim aktivnostima Pučkog pravobranitelja u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

Od 1. siječnja 2009., od kada je i započela primjena Zakona, pa do 5. svibnja 2009. godine Pučki pravobranitelj zaprimio je ukupno 81 pritužbu građana koje se odnose na diskriminaciju. Od navedenog broja 21 pritužbu su uputile osobe ženskog spola, 53 osobe muškog spola, 2 pritužbe su skupne, 3 pritužbe dostavljene su od strane pravnih osoba (organizacije civilnog društva i vijeće nacionalne manjine), a dostavljene su i 2 anonimne pritužbe.

**PREDMETI PUČKOG PRAVOBRANITELJA VEZANIH ZA
DISKRIMINACIJU PO OSNOVAMA DISKRIMINACIJE**
za razdoblje od 1. siječnja 2009. do 5. svibnja 2009.

Područje diskriminacije (čl. 1. ZSD)	Broj zaprimljenih predmeta
Rasa ili etnička pripadnost, boja kože, nac. podrijetlo	17
Spol	11
Jezik	0
Vjera	1
Političko ili drugo uvjerenje	0
Imovno stanje	3
Članstvo u sindikatu	3
Obrazovanje	4
Društveni položaj ili socijalno podrijetlo	7
Bračni ili obiteljski status	3
Dob	2
Zdravstveno stanje	1
Invaliditet	3
Genetsko nasljeđe	1
Rodni identitet i izražavanje	0
Spolna orijentacija	1
UKUPNO	57

U 24 pritužbe nije navedena zakonska osnova diskriminacije niti se ona može iščitati iz sadržaja same pritužbe.

**PREDMETI PUČKOG PRAVOBRANITELJA VEZANIH ZA
DISKRIMINACIJU PO PODRUČJIMA DISKRIMINACIJE**
za razdoblje od 1. siječnja 2009. do 5. svibnja 2009.

Područje diskriminacije (čl. 8. ZSD)	Broj zaprimljenih predmeta
Rad i radni uvjeti, mogućnost obavljanja samostalne ili nesamostalne djelatnosti	24
Obrazovanje, znanost i šport	1
Socijalna sigurnost uključujući i područje socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti	20
Zdravstvena zaštita	0
Pravosuđe i uprava	18
Stanovanje	4
Javno informiranje i mediji	0
Pristup dobrima i uslugama	7
Članstvo i djelovanje u udrugama, političkim strankama, sindikatima	2
Sudjelovanje u kulturnom i umjetničkom životu	0
UKUPNO	76

U pet predmeta nije moguće odrediti područje diskriminacije.

Rad na ukupno 37 predmeta je u potpunosti završen i to:

- u 14 slučajeva nije utvrđena diskriminacija,
- u 3 slučaja radi se o nepotpunoj ili nerazumljivoj pritužbi,
- u 1 slučaju radi se o preuranjenoj pritužbi,
- u 2 slučaja je postupak obustavljen,
- 11 predmeta ustupljeno je na rješavanje posebnim pravobraniteljima,
- u 3 predmeta utvrđena je nenadležnost pučkog pravobranitelja,
- u 1 slučaju radi se o presuđenoj stvari, a
- u 2 predmeta radilo se o načelnom upitu stranaka te im je dostavljen odgovor.

Kako je Zakon u primjeni tek nekoliko mjeseci iz prikupljenih statističkih pokazatelja preuranjeno je utvrditi njegove učinke u praksi. Ipak, iz prikazanih statističkih podataka može se uočiti da je nužno usmjeriti aktivnosti na podizanje javne svijesti o tome što je diskriminacija, njenim pojavnim oblicima i raspoloživim instrumentima zaštite od diskriminacije. Naime, osviještenost o pojedinim ljudskim pravima predstavlja ključni element za njihovo ostvarenje i zaštitu. S druge strane, potrebno je provesti brojne edukacije ciljanih skupina profesionalaca - stručnog kadra u Uredu pučkog pravobranitelja i u uredima posebnih pravobranitelja, sudaca, državnih odvjetnika, ali i drugih, u svrhu kvalitetnog i profesionalnog rješavanja predmeta koji se odnose na diskriminaciju. Određeni broj predstavnika/ca navedenih ciljanih skupina već je educiran kroz projekt «Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije» koji zajedno provode Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, Ured pučkog pravobranitelja i Centar za mirovne studije. Ujedno je potrebno osigurati dostatna financijska sredstva za izvršenje zakonskih ovlasti te kadrovsko i prostorno osnaživanje središnjeg tijela, ali i ureda posebnih pravobranitelja u svrhu osiguravanja potpune provedbe Zakona te konzumiranja mogućnosti koje iz njega proizlaze kao što je sudjelovanje u sudskom postupku u ulozi umješaka, provođenja postupka mirenja i podnošenja udružne tužbe za zaštitu od diskriminacije. Pučki pravobranitelj uspostavio je suradnju sa posebnim pravobraniteljima u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije. Pred dovršetkom je i tekst Sporazuma o suradnji čijim potpisivanjem bi se ta suradnja i formalizirala. U tijeku je i dogovor oko dinamike i sadržaja evidencija koje će posebni pravobranitelji o slučajevima diskriminacije dostavljati pučkom pravobranitelju. Kako je upozoravanje javnosti na pojave diskriminacije jedna od zakonskih obveza pučkog pravobranitelja, Ured pučkog pravobranitelja je do sada sudjelovao na brojnim okruglim stolovima, konferencijama, tribinama i predavanjima koje su organizirale znanstvene institucije, međunarodne organizacije, organizacije civilnog društva i drugi. Kroz sudjelovanje u navedenim događanjima ostvaruje se i suradnja predviđena člankom 15. Zakona.

Vezano uz sudske statistike treba istaknuti da se one prikupljaju i analiziraju na godišnjoj osnovi te da će, vodeći računa o datumu početka primjene Zakona biti raspoložive u prvom tromjesečju 2010. godine. Pučki pravobranitelj do danas nije podnio državnom odvjetništvu niti jednu kaznenu prijavu u vezi sa slučajevima diskriminacije.

Vezano uz prijedloge o eventualnim izmjenama i dopunama pojedinih odredbi Zakona, Pučki pravobranitelj upućuje na sljedeće:

Članak 8. Zakona propisuje da se Zakon primjenjuje na postupanje svih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba. Nadalje, članak 10. stavak 2. propisuje da navedena tijela i osobe imaju dužnost u roku od 15 dana dati sve podatke i tražene dokumente vezane uz diskriminaciju na zahtjev pučkog pravobranitelja ili posebnih pravobranitelja. Međutim, člankom 27. propisane su sankcije ako se navedeni podaci ne dostave samo za odgovorne osobe u državnom tijelu i jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave. Stoga pučki pravobranitelj predlaže da se predmetna odredba odnosi na sva tijela i osobe iz članka 10. stavka 2.

- **Izvjeshće o poduzetim aktivnostima Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

Člankom 12. Zakona propisano je da poslove središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije obavlja pučki pravobranitelj, a člankom 13. da pojedine poslove obavljaju posebni pravobranitelji kada je to utvrđeno posebnim zakonom. Stoga pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u okviru svog rada:

1. zaprima prijave svih fizičkih i pravnih osoba iz članka 10. Zakona,
2. pruža potrebne obavijesti o pravima i obvezama te mogućnostima sudske i druge zaštite fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog diskriminacije,
3. ispituje pojedinačne prijave i poduzima radnje iz svoje nadležnosti potrebne za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminirane osobe, ako nije započet sudski postupak,
4. upozorava javnost na pojave diskriminacije,
5. uz pristanak stranaka provodi postupak mirenja uz mogućnost sklapanja izvensudske nagodbe,
6. podnosi kaznene prijave u vezi sa slučajevima diskriminacije nadležnom državnom odvjetništvu.

Od 1. siječnja 2009., kada je Zakon stupio na snagu, pa do 31. ožujka 2009. pravobraniteljica je zaprimila 64 pritužbe građana/ki koje se odnose na diskriminaciju, i 16 pritužbi koje se odnose na nasilje u obitelji. U navedenih 64 slučajeva koji se odnose na diskriminaciju inicijativa za postupanje pokrenuta je po zahtjevu:

- oštećene strane: **žene** u 37 slučajeva (**57,8 %**), **muškarci** u 17 slučajeva (**26,6 %**)
- drugih u ime oštećene strane u 10 slučajeva (**15,6 %**), i to: državna tijela i druge institucije u 3 slučaja (4,7 %), nevladine udruge u 3 slučaja (4,7 %), pojedinac/ka u 2 slučaja (3,1 %), po anonimnom zahtjevu u 2 slučaja (3,1 %).

U 16 slučajeva koji se odnose na nasilje u obitelji inicijativa za postupanje pokrenuta je po zahtjevu:

- oštećene strane: **žene** u 13 slučajeva (**81,2 %**), **muškarci** u 3 slučaja (**18,8 %**).

**PREDMETI PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA
VEZANIH ZA DISKRIMINACIJU PO OSNOVAMA DISKRIMINACIJE,
za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2009. godine**

Područje diskriminacije (čl. 1. ZSD)	Broj zaprimljenih predmeta
Rasa ili etnička pripadnost, boja kože, nac. podrijetlo	0
Spol	62
Jezik	0
Vjera	0
Političko ili drugo uvjerenje	0
Imovno stanje	0
Članstvo u sindikatu	0
Obrazovanje	0
Društveni položaj ili socijalno podrijetlo	0
Bračni ili obiteljski status	0
Dob	0
Zdravstveno stanje	0

Invaliditet	0
Genetsko nasljeđe	0
Rodni identitet i izražavanje	0
Spolna orijentacija	2
UKUPNO	64

Obzirom na razdoblje dosadašnje primjene Zakona, iz obrađenih statističkih podataka preuranjeno je ocjenjivati učinak provedbe Zakona, kao i za dobivanje statističkih podataka o sudskim predmetima vezanim uz diskriminaciju kod za to nadležnih tijela. Sudske statistike se prikupljaju i analiziraju na godišnjoj osnovi te će, vodeći računa o datumu početka primjene Zakona, biti raspoložive u prvom tromjesečju 2010. godine.

Nužno je nastaviti sa aktivnostima u vezi podizanja javne svijesti o tome što je diskriminacija, njenim pojavnim oblicima i raspoloživim instrumentima zaštite od diskriminacije. Stoga će Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i dalje sudjelovati na okruglim stolovima, konferencijama, tribinama i predavanjima u organizaciji jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, znanstvenih i drugih institucija, međunarodnih organizacija te organizacija civilnog društva i drugih pravnih osoba. Posebno će se obratiti pozornost na provedbu neovisnih istraživanja o diskriminaciji koja je u okviru svoga rada pravobraniteljica ovlaštena obavljati temeljem odredbe članka 19., stavka 2., Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, br. 82/2008.), a koji je stupio na snagu 15. srpnja 2009. S tim u vezi početkom 2009. godine provedeno je istraživanje "Analiza kolektivnih ugovora s aspekta ravnopravnosti spolova, jednakih mogućnosti i uravnoteženja privatnog i profesionalnog života" na uzorku od 120 kolektivnih ugovora prikupljenih sa područja cijele Republike Hrvatske. Pravobraniteljica redovito surađuje sa Pučkim pravobraniteljem i ostalim posebnim pravobraniteljima u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije te se uskoro očekuje zajedničko potpisivanje Sporazuma o suradnji, a nakon toga i konačan dogovor oko dinamike i sadržaja evidencija koje će posebni pravobranitelji o slučajevima diskriminacije dostavljati pučkom pravobranitelju.

Pravobraniteljica do danas nije podnijela državnom odvjetništvu niti jednu kaznenu prijavu u vezi sa slučajevima diskriminacije.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova nema prijedloge o eventualnim izmjenama i dopunama pojedinih odredbi Zakona.

- **Izvješće o poduzetim aktivnostima Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom zaprima pritužbe na diskriminaciju osoba s invaliditetom, a u razdoblju za koje se podnosi Izvješće zaprimljeno je 10 pritužbi koje su u stadiju obrade u smislu utvrđivanja činjenica. Pored navedenih, Ured nema drugih podataka za predmetno izvještajno razdoblje. Zakon o suzbijanju diskriminacije u članku 14. propisuje vođenje evidencije o slučajevima diskriminacije. Slijedom navedenog, u tijeku su dogovori pučkog pravobranitelja i posebnih pravobranitelja glede načina vođenja evidencije o slučajevima diskriminacije, a radi što cjelovitijeg iskazivanja istih. Obzirom da Zakon o suzbijanju diskriminacije upućuje na suradnju pučkog pravobranitelja i posebnih pravobranitelja, između istih dogovorene su odredbe Sporazuma o suradnji te se uskoro očekuje njegovo potpisivanje.

Nadalje, Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom provodi potrebnu dodatnu edukaciju djelatnika koji će sudjelovati u rješavanju slučajeva diskriminacije osoba s invaliditetom.

Vezano uz ocjenu dosadašnjeg učinka provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije, Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom je mišljenja da je, uz općenito gledajući nesporno pozitivan učinak Zakona, o istom još prerano zaključivati.

- **Izješće o poduzetim aktivnostima Pravobraniteljice za djecu u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

Pravobraniteljica za djecu je od stupanja na snagu Zakona o suzbijanju diskriminacije zaprimila tri pojedinačna predmeta u kojima se pritužitelji pozivaju na diskriminaciju djece. Od navedene tri prijave, jedna se odnosi na područje odgoja i obrazovanja, a dvije na područje socijalne sigurnosti.

Djelatnici Ureda pravobraniteljice za djecu su tijekom 2009. godine sudjelovali na dvodnevnom seminaru o primjeni Zakona o suzbijanju diskriminacije u organizaciji Pučkog pravobranitelja, a organizirana je i jednodnevna edukacija svih djelatnika Ureda o diskriminaciji i provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije vezano uz specifične teme koje su u nadležnosti pravobraniteljice za djecu.

Razvidno je kako dodatne napore treba uložiti u edukaciju i informiranje javnosti o diskriminaciji i njenim pojavnim oblicima, o čemu će pravobraniteljica za djecu voditi računa prilikom svojih redovitih aktivnosti. Međutim, Pravobraniteljica za djecu smatra da, kako bi se uistinu i kvalitetno mogla ostvariti ovlast pravobraniteljice za djecu da sudjeluje u sudskom postupku u ulozi umješāā, provodi postupak mirenja ili podnosi udružnu tužbu, treba dodatno kadrovski i fināncijski osnažiti Ured pravobraniteljice za djecu.

- **Izješće o poduzetim aktivnostima Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske:**

Ured za ljudska prava je kao projektni voditelj s partnerima Uredom pučkog pravobranitelja i nevladinom organizacijom Centrom za mirovne studije unutar Programa zajednice PROGRESS-a od strane Europske komisije dobio sredstva u iznosu od 306.052,10 eura za provedbu projekta „Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije“.

Navedeni projekt se sastoji od pet glavnih grupa aktivnosti:

- edukacija skupina izravno uključenih u provedbu Zakona o suzbijanju diskriminacije (djelatnika/ca Ureda pučkog pravobranitelja, sudaca/tkinja, državnog odvjetništva, odvjetnika/ca, predstavnika/ca županijskih koordinacija za ljudska prava, povjerenika/ca za ljudska prava te za ravnopravnost spolova iz ministarstava, poslovnog sektora te predstavnika/ca nevladinih organizacija),
- istraživanja na nacionalnom nivou kojim će se ispitati stavovi građana/ki Republike Hrvatske o diskriminaciji,
- javne kampanje usmjerene ka senzibilizaciji građana/ki Republike Hrvatske na problem diskriminacije te upoznavanju s radom središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije,
- uspostave projektne web stranice s osnovnim informacijama o projektu, projektnim aktivnostima te linkovima na europske stranice koje sadrže relevantne podatke o borbi protiv diskriminacije te nadogradnja postojeće stranice Ureda pučkog pravobranitelja,
- razvijanja priručnika o implementaciji Zakona o suzbijanju diskriminacije,
- završne konferencije na nacionalnom nivou koja će okupiti međunarodne i domaće stručnjake/inje te sve zainteresirane sudionike/ce prethodnih edukacija.

Od nabrojenih aktivnosti do sada je provedeno sljedeće:

- Pokrenuta je službena web stranica projekta dostupna na www.suzbijanjediskriminacije.hr

- Održani su sljedeći seminari na kojima su predavači bili eminentni pravni stručnjaci iz Republike Hrvatske i inozemstva:

Seminar za suce/kinje općinskih i županijskih sudova 10. ožujka 2009. na Trgovačkom sudu u Zagrebu u suradnji s Pravosudnom akademijom Ministarstva pravosuđa na kojem je educiran 21 sudac/kinja;

Seminar za djelatnike/ce Ureda pučkog pravobranitelja održan 11. i 12. ožujka 2009. u Zagrebu;

Seminar za državne službenike/ce te nastavnike/ce Policijske akademije (4 državna službenika/ce te 7 nastavnika/ca Policijske akademije) 23. i 24. ožujka 2009. u Zagrebu;

Seminar za suce/kinje općinskih i županijskih sudova te državne odvjetnike/ce (15 educiranih) 25. ožujka 2009. na Županijskom sudu u Splitu u suradnji s Pravosudnom akademijom Ministarstva pravosuđa;

Seminar za suce/kinje općinskih i županijskih sudova 16. travnja 2009. na Županijskom sudu u Osijeku u suradnji s Pravosudnom akademijom Ministarstva pravosuđa (20 educiranih);

- Proveden je prvi krug istraživanja o stavovima i razini svijesti o diskriminaciji i pojavnim oblicima diskriminacije u Republici Hrvatskoj, svibanj 2009. godine;

- Održan je Okrugli stol za članove/ice županijskih koordinacija za ljudska prava (15 educiranih), 21. svibnja 2009. godine u Zadru;

- Održan je trening za odvjetnike/ce (23 educiranih), 22. i 23. svibnja 2009. godine u Šibeniku;

- Održan je trening za predstavnike/ce NGO-a i medija 26. i 27. lipanj 2009. godine u Primoštenu;

- Održan je Okrugli stol za predstavnike/ce županijskih koordinacija za ljudska prava te povjerenike/ce za ravnopravnost spolova, etiku i za ljudska prava iz tijela državne uprave, 1. srpnja 2009. godine u Zagrebu (37 educiranih).

Provedba dosadašnjih aktivnosti ukazala je na veliku zainteresiranost osoba uključenih u provedbu Zakona za detaljnijim informiranjem o mogućnostima za zaštitu od diskriminacije koje pruža ovaj Zakon te na spremnost da se u budućem radu detaljnije posvete slučajevima diskriminacije.

- **Izješće o poduzetim aktivnostima Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske:**

Sukladno obvezama iz članka 10. stavka 1. Zakona o suzbijanju diskriminacije, Ured za ravnopravnost spolova redovito prosljeđuje Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova predstavke zaprimljene u Uredu od pojedinih fizičkih osoba, a u kojima se podnose pritužbe zbog diskriminacije na osnovi spola i/ili bračnog i obiteljskog statusa odnosno druge diskriminatorne osnove. Pojedine pritužbe prosljeđuju se i Uredu pučkog pravobranitelja odnosno drugim nadležnim tijelima državne uprave. Ista obveza propisana je i člankom 18., stavkom 2. Zakona o ravnopravnosti spolova prema kojemu je Ured za ravnopravnost spolova obavezan primati predstavke stranaka o povredama odredbi ovog Zakona i drugih propisa i prosljeđivati ih pravobraniteljici za ravnopravnost spolova i drugim nadležnim državnim tijelima. S obzirom da je u nadležnosti Ureda osiguranje provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova treba napomenuti da je stavak 3., članka 17. Zakona o ravnopravnosti spolova komplementaran stavku 1., članka 14. Zakona o suzbijanju diskriminacije prema kojima su „sva pravosudna tijela dužna voditi evidencije o sudskim predmetima vezanim uz diskriminaciju i osnovama diskriminacije po kojima se ti postupci vode te ih dostavljati ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa“.

Ured za ravnopravnost spolova ukazuje da je Ministarstvo pravosuđa izradilo Obрасce za statističko praćenje sudskih predmeta vezanih za diskriminaciju i osnove diskriminacije po kojima se ti postupci vode (Narodne novine, br. 10/09) u kojima su pod istu statističku kategoriju podvedeni spol, izražavanje i spolna orijentacija. Ured za ravnopravnost spolova je mišljenja da ovaj način kategorizacije ne omogućava vođenje statističke evidencije temeljem spolne diskriminacije te da bi navedeno trebalo razdvojiti u zasebne diskriminacijske osnove. Navedeni način predstavljat će problem i s obzirom na učestale upite pojedinih međunarodnih tijela o broju sudskih predmeta koji se u Republici Hrvatskoj vode po pojedinim osnovama diskriminacije, npr. spola. Isto se odnosi i na sve druge osnove diskriminacije, za koje Ured smatra da trebaju biti zasebno prikazane/vođene u obrascima.

Ured za ravnopravnost spolova je mišljenja da je potrebno sustavno unaprjeđivanje svijesti građana/građanki o odredbama Zakona o suzbijanju diskriminacije i mogućnostima sudske zaštite kao i da je nužno nastaviti s daljnjom edukacijom sudaca/tkinja, drugih nadležnih tijela i interesnih skupina.

- **Izvršće o poduzetim aktivnostima Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

S obzirom na činjenicu da je romska nacionalna manjina u Republici Hrvatskoj najosjetljivija nacionalna manjina, Ured za nacionalne manjine posebnu pozornost posvećuje borbi protiv diskriminacije romske nacionalne manjine. Ured za nacionalne manjine, sukladno Nacionalnom programu za Rome i Akcijskom planu Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., zajedno s ostalim nositeljima mjera iz navedena dva dokumenta koja je donijela Vlada Republike Hrvatske, poduzima niz mjera u cilju suzbijanja diskriminacije romske nacionalne manjine na svim područjima života. Posebice se mjere protiv diskriminacije očituju u području obrazovanja, gdje se romska djeca ravnopravno s ostalom djecom uključuju u obrazovni sustav. Potrebno je istaknuti da se od 2005. godine, odnosno od donošenja Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., utrostručio broj romske djece koja se, zajedno s ostalom djecom, upisuju u osnovne škole. Znatni pomaci uočeni su i u predškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, te također i pri upisu u visokoškolske ustanove. Nadalje, kao jedna od novih mjera u navedenom Akcijskom planu, uvrštena je i mjera integracije i borbe protiv segregacije na sva četiri područja obuhvaćena Akcijskim planom: obrazovanje, zdravstvo, zapošljavanje i stanovanje. Na području zdravstva pripadnici romske nacionalne manjine ostvaruju svoja prava pod jednakim uvjetima kao i svi ostali građani Republike Hrvatske, a u području zapošljavanja provodi se niz mjera kako bi se stvorili preduvjeti za uspostavljanje pozitivne klime kod poslodavaca za zapošljavanje Roma, u čemu je također uočen znatan napredak. Na području stanovanja ističemo pozitivan primjer integracije stanovnika bivšeg romskog naselja Donja Dubrava u Međimurskoj županiji, koji su se nakon preseljenja u kuće primjerene za život, vrlo uspješno integrirali s lokalnim stanovništvom. Također napominjemo da su, u cilju poboljšanja uvjeta života romske nacionalne manjine, u području stanovanja izrađeni svi prostorni planovi i time stvoreni uvjeti za legalizaciju 12 lokacija naseljenih Romima, što nedvojbeno predstavlja vrlo važan korak u suzbijanju diskriminacije Roma u području stanovanja. Ured za nacionalne manjine i dalje će kontinuirano provoditi mjere usmjerene na suzbijanje diskriminacije romske nacionalne manjine. U odnosu na druge nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, Ured za nacionalne manjina organizirao je 23 seminara za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Posebna pozornost posvećuje se pripadnicima nacionalnih manjina na području od posebne državne skrbi kontinuiranim praćenjem i rješavanjem poteškoća s kojima se suočavaju.

- **Izvjeshće o poduzetim aktivnostima Ministarstva pravosuđa u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

Odjel za statistička istraživanja i evidencije Ministarstva pravosuđa, temeljem članka 30. u vezi sa člankom 14. spomenutog Zakona izradio je Obrasce za statističko praćenje sudskih predmeta vezanih za diskriminaciju i osnove diskriminacije u svrhu vođenja evidencija o sudskim predmetima vezanim za diskriminaciju i osnovama diskriminacije po kojima se ti postupci vode.

Podaci se prikupljaju kroz Obrazac 1. (prekršajni predmeti – popunjavaju ga prekršajni sudovi), Obrazac 2. (građanski predmeti – popunjavaju ga općinski i županijski sudovi) te Obrazac 3. (kazneni predmeti – popunjavaju ga općinski i županijski sudovi). Navedeni obrasci objavljeni su u Narodnim novinama broj 10/09 od 23. siječnja 2009. godine, te je utvrđena obveza sudova da Ministarstvu pravosuđa tromjesečno dostavljaju podatke ispunjavanjem tih obrazaca.

Iz dosada prikupljenih podataka proizlazi da u Republici Hrvatskoj trenutno nema sudskih postupaka vezanih za diskriminaciju po bilo kojoj diskriminacijskoj osnovi.

U tijeku je prikupljanje podataka radi izrade izvješća o sudskim predmetima vođenim u prvom polugodištu 2009. godine, i to po prekršajnim, građanskim i kaznenim predmetima, što je u skladu sa mjerom 7. 1. 3. Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije koji je kao rok za izvršenje mjere predvidio II kvartal 2009. godine.

Također, za napomenuti je da je u Ministarstvu pravosuđa u tijeku stvaranje baze podataka o sudskim postupcima (prekršajnim i kaznenim) zbog djela počinjenih iz diskriminatorskih razloga, a sukladno mjeri 7. 1. 3. Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije.

U Ministarstvu pravosuđa osnovana je dana 3. veljače 2009. godine Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga novog Kaznenog zakona s ciljem da se iz postojećeg zakonskog teksta uklone sve nejasnoće, neodređenosti i nepreciznosti te da se postojeći zakonski tekst uskladi sa međunarodnim standardima. U odnosu na odredbe Kaznenog zakona koje se odnose na suzbijanje diskriminacije, razmatra se objedinjavanje članaka 106. i 174. kao i njihovog usklađenja s odredbom članka 1. Zakona o suzbijanju diskriminacije, s Preporukom 7 ECRI-ja u dijelu koji se odnosi na kazneno pravo, te s člankom 4. Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. To posebno u odnosu na odredbu koja propisuje da se kao nezakonite proglase i zabrane organizacije, kao i organizirane i sve druge propagandne djelatnosti koje potiču na rasnu diskriminaciju, kao i da se proglasi da je sudionništvo u tim organizacijama ili u tim djelatnostima zakonom kazneno djelo. Kazneni zakon Republike Hrvatske (Narodne novine, 110/97, 27/08, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08) inkriminira diskriminacijsko postupanje u dvjema glavama.

U Glavi XI - Kaznena djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina propisano je člankom 106. kazneno djelo **Povreda ravnopravnosti građana:**

(1) Tko na temelju razlike u rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama, ili zbog pripadnosti etničkoj i nacionalnoj zajednici ili manjini u Republici Hrvatskoj, uskrati ili ograniči slobodu ili pravo čovjeka i građanina utvrđeno Ustavom, zakonom ili drugim propisom, ili koji na temelju te razlike ili pripadnosti daje građanima povlastice ili pogodnosti,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko pripadniku naroda, etničke i nacionalne zajednice ili manjine uskrati ili ograniči pravo na slobodu izražavanja narodnosne pripadnosti ili na kulturnu autonomiju.

(3) Tko suprotno propisima u uporabi jezika i pisma, uskrati ili ograniči građaninu njegovo pravo služiti se svojim jezikom i pismom, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

S druge strane u Glavi XIII - Kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom u čl. 174. propisano je kazneno djelo **Rasne i druge diskriminacije**:

(1) Tko na temelju razlike u rasi, vjeri, jeziku, političkom ili drugom uvjerenju, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama, spolu, boji kože, nacionalnosti ili etničkome podrijetlu krši temeljna ljudska prava i slobode priznate od međunarodne zajednice,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko progoni organizacije ili pojedince zbog njihova zalaganja za ravnopravnost ljudi.

(3) Tko u cilju širenja rasne, vjerske, spolne, nacionalne, etničke mržnje ili mržnje po osnovi boje kože ili spolnog opredjeljenja, ili drugih osobina, ili u cilju omalovažavanja, javno iznese ili pronese zamisli o nadmoćnosti ili podčinjenosti jedne rase, etničke ili vjerske zajednice, spola, nacije ili zamisli o nadmoćnosti ili podčinjenosti po osnovi boje kože ili spolnog opredjeljenja, ili drugih osobina,

kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(4) Tko s ciljem iz stavka 3. ovoga članka putem računalnog sustava raspačava ili na drugi način učini dostupnim javnosti materijale kojima se poriče, znatnije umanjuje, odobrava ili opravdava kazneno djelo genocida ili zločina protiv čovječnosti, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

U istoj Glavi XIII u čl. 176. propisano je kazneno djelo **Mučenje i drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje**:

Službena ili druga osoba koja djelujući na poticaj ili s izričitim ili prešutnim pristankom službene osobe prouzroči nekoj osobi tjelesnu ili duševnu bol, ili prouzroči teške tjelesne ili duševne patnje da bi od njega ili neke druge osobe dobila obavijest ili priznanje, ili da bi se ta osoba kaznila za kazneno djelo što ga je ona ili neka druga osoba počinila ili za počinjenje kojeg je osumnjičena, ili da bi se ta osoba zastrašila ili da bi se na nju izvršio pritisak, ili zbog bilo kojeg drugog razloga utemeljenog na bilo kojem obliku diskriminacije,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

Također je od Ureda za ljudska prava zaprimljen prijedlog da se "Zločin iz mržnje" konstituirao kao samostalno kazneno djelo obzirom se istim povrjeđuju osobne slobode i prava čovjeka te druga prava i društvene vrijednosti zajamčene Ustavom RH i međunarodnim pravom. Sadašnjim člankom 89. Kaznenog zakona definiran je pojam **zločina iz mržnje**, prema kojem je zločin iz mržnje svako kazneno djelo iz Kaznenog zakona, počinjeno iz mržnje prema osobi zbog njezine rase, boje kože, spola, spolne orijentacije, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovine, rođenja, naobrazbe, društvenog položaja, dobi, zdravstvenog statusa ili drugih osobina. Dakle, zločini iz mržnje stavljaju u neravnopravan položaj osobe s obzirom na njihovu pripadnost određenoj društvenoj skupini, što je protivno člancima 3., 14. i 15. Ustava Republike Hrvatske te je napad na osobu motiviran mržnjom prema određenoj društvenoj skupini, napad na vrijednost osobe kao ljudskog bića, napad na osobnost žrtve i na osobno dostojanstvo pojedinca.

Zakonom o suzbijanju diskriminacije osigurava se zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka RH, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje se zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa,

dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije. Zakon sadrži prekršajne odredbe kojima se propisuje kažnjavanje za prekršaj novčanom kaznom, dok teže povrede temeljnih ljudskih prava po osnovi razlika u rasi, vjeri, jeziku, političkom ili drugom uvjerenju, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama, spolu, boji kože, nacionalnosti ili etničkome podrijetlu predstavljaju kazneno djelo za koje je prema važećim odredbama Kaznenog zakona zapriječena i zatvorska kazna.

Na portalu Ministarstva pravosuđa nalazi se rubrika pod nazivom "Izrada novog Kaznenog zakona" preko koje je javnosti dostupan kako tekst važećeg Kaznenog zakona, tako i relevantan radni materijal (pozitivni propisi RH, poredbeno kazneno zakonodavstvo te međunarodni dokumenti) kojim se koristi radna skupina. Također, javnosti je dana mogućnost stavljanja primjedbi i prijedloga izmjena važećeg teksta Kaznenog zakona (putem e-mail adrese: kazneni.zakon@pravosudje.hr), kao i praćenje rada na Izradi Nacrta novog Kaznenog zakona prezentacijom izrađenih dijelova Nacrta na stranici.

Obzirom na izloženo, javnost je informirana o važećim antidiskriminacijskim odredbama Kaznenog zakona, kao i pozvana komentirati iste, ukazivati na nedosljednosti i potrebu promjena i poboljšanja postojećeg teksta.

- **Izvješće o poduzetim aktivnostima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

Zakonskim propisima koja se odnose na obrazovanje (Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi, Narodne novine br. 10/97 i 107/07, Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Narodne novine br. 87/08 i 86/09. Zakon o strukovnom obrazovanju, Narodne novine br. 30/09) jamče se jednaka prava svoj djeci i mladima bez obzira na rasu ili boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovno stanje, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko nasljeđe, rodni identitet, izražavanje ili spolnu orijentaciju, što je predviđeno člankom 1. Zakona o suzbijanju diskriminacije.

Posebna se pozornost pridaje odgoju i obrazovanju djece i mladih s invaliditetom u skladu s člankom 4. Zakona o suzbijanju diskriminacije te se nastavlja s projektom uklanjanja arhitektonskih barijera i izrade pravilnika za učenike s teškoćama u razvoju. Iz državnog proračuna izdvajaju se znatna financijska sredstva za pokrivanje troškova prijevoza i posebnih nastavnih sredstava i pomagala kao i sufinanciranje prehrane učenika s teškoćama u razvoju.

Nacionalni program mjera za uvođenje obaveznog srednjoškolskog obrazovanja promiče pravo na jednakost uvjeta i pristupa srednjoškolskom obrazovanju svima te pravo na individualizirane postupke prema individualnim potrebama učenika/ca (zapošljavanje stručnih suradnika i stručno usavršavanje nastavnika) kao i pravo na ujednačene uvjete odgoja i obrazovanja na čitavom području Republike Hrvatske (stručno zastupljen kadar, materijalni i tehnički uvjeti obrazovanja). Ova posljednja mjera osobito se promiče kroz donošenje Državnoga pedagoškog standarda za srednjoškolsko obrazovanje (povećanje broja škola koje rade u jednoj smjeni, broj učenika u odjelu, dnevna opterećenost učenika nastavom, povećanje broja škola s otklonjenim fizičkim barijerama za osobe s invaliditetom, dostupnost stručne pomoći prema individualnim potrebama na svim područjima Republike Hrvatske i drugo). Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi definira prava učenika djece stranih državljana sukladno europskim standardima. Pripremom provedbe državne mature u skladu sa Zakonom omogućava se pravo svima, bez obzira na upisanu vrstu odgojno-obrazovnog programa, stjecanje uvjeta za nastavak obrazovanja.

Donošenje Strategije razvoja sustava strukovnog obrazovanja te Zakona o strukovnom obrazovanju (Narodne novine, br. 30/09) korak je dalje u omogućavanju tako zvane, druge prilike, odnosno, zakonsku mogućnost povratka u sustav redovitoga stjecanja kvalifikacije

unatoč prekidu u tijeku obrazovanja. Zakon o strukovnom obrazovanju usklađen je s odredbom članka 12. Ugovora o osnivanju Europske zajednice i to s načelom nediskriminacije. Naime, odredbom članka 2. stavka 1. Zakona o strukovnom obrazovanju u Republici Hrvatskoj, propisano je kako državljani članica Europske unije imaju ista prava kod upisa u ustanove za strukovno obrazovanje kao i hrvatski državljani. Isto vrijedi i za hrvatske državljane koji su se školovali u nekoj državi Europske unije te žele nastaviti obrazovanje u ustanovama za strukovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj.

Zakonskim uređivanjem sustava obrazovanja i odraslih, jačanjem kapaciteta Agencije za obrazovanje odraslih te provedbenim propisima i dostupnošću informacija, ujednačavaju se uvjeti za obrazovanjem u odrasloj dobi i razvijaju pretpostavke olakšanja obrazovanja za deficitarna zanimanja.

Programiranjem i brojnim projektnim aktivnostima, značajno se pridonosi stvaranju pretpostavki za dodatnim, europskim sredstvima financiranja redovitih aktivnosti, osobito u području funkcionalne pismenosti, razvoja kvalitete obrazovanja za osobe s posebnim potrebama, uređivanja uvjeta za dostupno, korisnicima prilagodljivo obrazovanje. Jačanjem učinkovitosti odgoja i obrazovanja smanjuju se rizici od bilo kojega oblika diskriminacije, osobito u pravima na obrazovanje i rad te socijalnu uključenost.

Sukladno činjenici da se Zakonom o suzbijanju diskriminacije osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i u obrazovanju, između ostalog, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa u svom djelokrugu rada poduzelo je na području zaštite prava nacionalnih manjina odrednice u kojima je vidljiv učinak borbe protiv svih oblika diskriminacije, napose segregacije. Posebice se ističu:

- Poticaji obrazovanju nacionalnih manjina (briga oko udžbenika, dječjih časopisa, obavezne lektire, slikovnica, rječnika, brošura za učenike i roditelje)

- Posebni programi obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina (stručno usavršavanje odgojitelja i nastavnika na državnoj razini, stručni skupovi i okrugli stolovi o nacionalnim manjinama i za potrebe nacionalnih manjina u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, provođenje ljetnih/zimskih škola za redovne učenike, natjecanja iz znanja nacionalne grupe predmeta, učenje materinskog jezika na daljinu (e-learning), organiziranje predavača za skupove značajne za obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina).

- Provedba Nacionalnog programa za Rome (ističemo sistematski i stručni rad na programu predškole – prvenstveno programa za djecu pripadnike romske nacionalne manjine, koje odlikuje rad na integraciji romske djece u skupine u kojima su i ostala djeca).

Također se potiče cjelodnevni ili produženi boravak učenika/ca pripadnika romske nacionalne manjine prvenstveno nižih razreda osnovne škole koji im omogućava stjecanje sposobnosti koje ih svrstavaju u ravnopravan položaj s ostalima što je implicite preduvjet nediskriminiranosti.

Provede se mjere stipendiranja za redovite učenike/ce pripadnika romske nacionalne manjine (5.000,00 kn po učeniku/ci godišnje); stipendiranje za redovite, izvanredne i studente za osobne potrebe pripadnike romske nacionalne manjine (10.000,00 kn po studentu godišnje), sufinancira se polaganje pomoćničkog ispita koji je preduvjet za stjecanje srednje stručne spreme trogodišnjeg trajanja i preduvjet za polaganje majstorskog ispita što omogućava otvaranje vlastitog obrta.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa provodi i aktivnosti koje se odnose na:

- Doškolovanje: školarina za stjecanje prvog zanimanja i školarine namijenjene za završavanje četvrtog razreda srednje škole, odnosno završetak četverogodišnje srednje škole, odnosno završetak četverogodišnje srednje škole, koja je preduvjet za upis na fakultet,

- sufinanciranje smještaja redovitih srednjoškolskih učenika/ca i studenata u učeničke i studentske domove,

- provođenje ljetnih i/ili zimskih škola za učenike/ce romske nacionalne manjine koje u programu imaju obvezno učenje materinskog jezika i kulture (do 1.200,00 kn po učeniku za najmanje sedmodnevnu ljetnu i/ili zimsku školu),

- pripreme za fakultet
- međunarodno športsko natjecanje,
- školske izlete, maturalna putovanja i škole u prirodi za djecu romske nacionalne manjine slabijeg imovnog stanja,
- sufinanciranje izrade slikovnica, rječnika, brošura za djecu i roditelje,
- pokrivanje troškova dolaska predavača na stručne skupove i sastanke u svrhu educiranja roditelja pripadnika romske nacionalne manjine,
- sufinanciranje rada članova Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome,
- sufinanciranje roditeljskog udjela u cijeni predškolskog odgoja djeteta pripadnika romske nacionalne manjine (smještaj u predškolsku ustanovu i integriranu skupinu) i druge.

U skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa poduzima niz aktivnosti u području obrazovanja, znanosti i športa kojima se smanjuju rizici diskriminacije i segregacije.

- **Izvješće o poduzetim aktivnostima drugih tijela u području provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije:**

Prema izvješćima Ministarstva uprave, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva te Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, razvidno je da nisu zaprimljene pritužbe koje bi se odnosile na povrede odredaba Zakona o suzbijanju diskriminacije, što upućuje na zaključak da je dosadašnja provedba Zakona postigla očekivane učinke.

III. ZAKLJUČAK

Dana 9. srpnja 2008. godine Hrvatski sabor je donio Zakon o suzbijanju diskriminacije, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. godine. Donesenim Zakonom o suzbijanju diskriminacije stvorene su pravne i institucionalne pretpostavke za kvalitetnu i učinkovitu borbu protiv diskriminacije.

U cilju kvalitetnije primjene Zakona, Ured za ljudska prava je s projektnim partnerima, u okviru provedbe projekta «Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije», do sada proveo niz aktivnosti koje obuhvaćaju edukacije sudaca/kinja, državnih odvjetnika/ca, odvjetnika/ca, nastavnika/ca Policijske akademije, djelatnika/ca Ureda pučkog pravobranitelja te posebnih pravobranitelja, predstavnika/ca NOGO-a i medija, članova/ica županijskih koordinacija za ljudska prava te niza predstavnika/ca tijela državne uprave. Provedba dosadašnjih aktivnosti ukazala je na veliku zainteresiranost osoba uključenih u provedbu Zakona za detaljnijim informiranjem o mogućnostima za zaštitu od diskriminacije koje pruža ovaj Zakon te na spremnost da se u budućem radu detaljnije posvete slučajevima diskriminacije. S istim ciljem do kraja 2009. godine bit će provedene i sljedeće aktivnosti: educirat će se predstavnici/e poslovnog sektora, bit će pokrenuta javna nacionalna kampanja s ciljem podizanja svijesti o neprihvatljivosti diskriminatornog ponašanja, završit će drugi krug istraživanja stavova građana/ki Republike Hrvatske o diskriminacije te će rezultati istoga biti predstavljeni javnosti, publicirat će se priručnik o provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije te će se održati nacionalna konferencija o Zakonu o suzbijanju diskriminacije.

Pučki pravobranitelj i posebni pravobranitelji kao zadužena tijela odgovorno su pristupila provedbi aktivnosti u cilju zaštite od svih oblika diskriminacije, a u okviru djelokruga nadležnih ministarstava i Vladinih ureda kontinuirano se provodi niz mjera kojima se smanjuju rizici diskriminacije.

Posebice treba istaknuti i aktivnosti poduzete u svrhu unaprjeđenja statističkog praćenja sudskih postupaka vezanih za slučajeve diskriminacije, određivanjem obveze sudovima da Ministarstvu pravosuđa tromjesečno dostavljaju podatke ispunjavanjem propisanih obrazaca.

Obzirom na razdoblje dosadašnje primjene Zakona, iz prikupljenih statističkih podataka, kao i mišljenja nadležnih tijela, proizlazi da je preuranjeno ocjenjivati učinak provedbe Zakona. Potreban period za ocjenu učinaka provedbe Zakona je minimalno godinu dana. U odnosu na navedeno, u ovom trenutku ne postoji potreba za eventualnim izmjenama Zakona. Ocjenjuje se da će Zakon imati najveći izazov u području provedbe u narednom razdoblju, pri čemu treba naglasiti potrebu daljnjeg sustavnog senzibiliziranja i edukacije, prvenstveno sudaca i službenika državnih tijela i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javnih službi, ali i čitave javnosti.